

100-årig boxningstradition på Kuba

Boxningen visade sig än en gång vara en av Kubas vinnande grenar i de PAN-amerikanska spelen som avgjordes i Lima, Peru nyligen. Idag har Kuba drygt elva miljoner invånare och cirka 20.000 registrerade boxare. Jämför med Sverige med något mindre folkmängd och 800 registrerade boxare. Janne Bengtsson skriver om boxningen på Kuba i några artiklar.

Boxningens popularitet på Kuba har gamla, över 100-åriga, traditioner. Paradoxalt nog var det inflytandet från USA-soldater och turistsvärmarna från USA som lade grunden till sportens uppsving på ön. Men fram till revolutionen handlade det nästan uteslutande om gangsterstyrd professionell boxning.

Redan 1915 var Kuba och hästkapplopningsbanan i Havanna skådeplats för en av världshistoriens mest berömda matcher. Jack Johnson, den förste svarte världsmästaren och en av de största någonsin i branschen, förlorade sin VM-titel till »det vita hoppet« Jack Willard. När Johnson räknades ut i 26:e (!) rondan, låg han fullt medveten på canvasen och skuggade ögonen mot solen.

Långt senare avslöjades det att Johnson fått ett ultimatum av amerikanska myndigheter: förlora och återvänd till USA. Eller vinn och kom aldrig mer tillbaka. Johnson hade då varit i exil sedan 1912, efter att han enligt the Mann Act anklagats för kidnappning sedan han fört sin vita flickvän och senare hustru Lucille Cameron över en delstatsgräns med, som det hette i arresteringsordern, »omoraliska avsikter«.

Johnson-matchen populariserade ytterligare boxningen på Kuba, och de bästa boxarna lockades över till proffskarriärer i USA. Många erövrade VM-titlar i en tid då det fanns åtta viktklasser och en världsmästare i var och en av dem och inte som nu 10-12 organisationer med 17-18 »mästare« i varje.

Gerardo »Kid Gavilán« González (1926-2003) och Eligio »Kid

Chocolate« Sardinás (1910-1988) är två av boxningshistoriens bästa och mest klassiska mästare. I kategorin precis under finns världsmästarna Jose Napoles (1940-) och Ultiminio Ramos Zaquiera med det enklare ringnamnet Sugar Ramos (1941-2017). Världsmästaren Benny »The Kid« Paret från Santa Clara avled i ringen i en TV-sänd titelfight mot Emile Griffith i New York i mars 1962, i en av de mest uppmärksammade och brutala pro-boxningsmatcherna någonsin. Paret blev bara 25 år gammal.

Under 20 år, från 1941 till 1960, var Niño Valdés (1924-2001) ett världsnamn i den professionella tungvikten. Trots en hög ranking fick Valdés aldrig någon titelfight - tungviktsvärldsmästaren Joe Louis ville inte möta honom, liksom inte heller Louis efterföljare Ezzard Charles, Jersey Joe Walcott, Rocky Marciano, Floyd Patterson och Ingemar Johansson.

De kubanska proffsboxarna i USA styrdes ofta av maffian, och med få undantag dog alla de kända namnen sönderslagna och utfattiga. När Kid Gavilán avled i en hjärtattack 2003 begravdes han i en omärkt fattiggrav i Miami. Åtta boxningsveteraner, bland dem Mike Tyson och Roberto Duran samt Muhammad Alis mångåriga tränare Angelo Dundee, betalade för att få Kid Gaviláns kropp uppgrävd och begravd på nytt på en annan del av kyrkogården. De

lät också uppföra en gravsten för att hedra Gaviláns minne.

Efter revolutionen stoppades den korrumpade och maffiastyrda proffsboxningen på Kuba, och den i princip obefintliga amatörsporten började byggas upp med hjälp av tränare från DDR och Sovjetunionen. Det var den sovjetiske tränaren Andrej Tjervonenko som på kubanskt uppdrag skapade det berömda boxningsinstitutet Escuela de Boxeo i ett gammalt gym i Havanna. Där fanns blivande kubanske mestertränaren Alcides Sagarra Carón, som med boxare som Teofilo Stevenson och Felix Savon erövrade de internationella ringarna. Tillsammans vann Stevenson och Savon sex olympiska guld och nio VM-titlar.

Stevensons inställning har också i hög grad präglat den kubanska boxningen. 1980 fick den då 28-årige och ännu bara dubbla OS-guldmedaljören ett erbjudande om fem miljoner dollar för ett proffskontrakt och en match mot Muhammad Ali. Stevenson tackade nej med ett uttalande som gått till historien: »Vad är en miljon dollar mot kärleken från åtta miljoner kubaner?!«

Stevenson åkte istället till OS i Moskva och vann sitt tredje olympiska guld. Efter karriären var han både parlamentsledamot och en av de ledande gestalterna i det kuban-